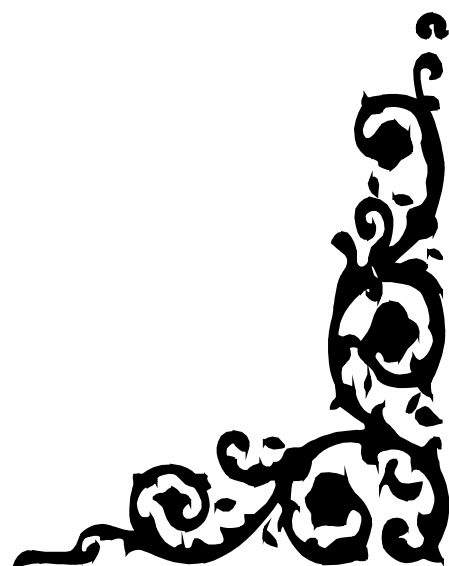
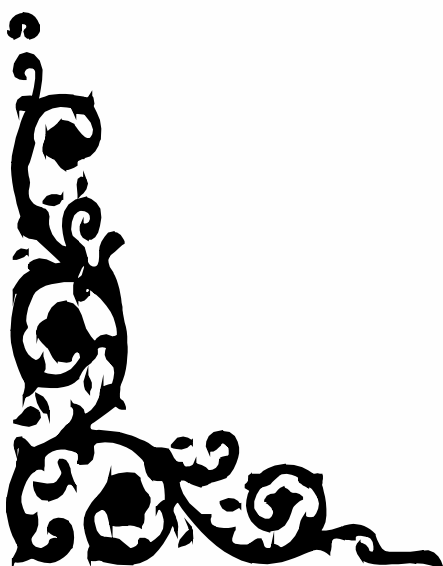

דברי משה

פרשת לך לך

לעילוי נשמת הילדה הצדיקה והטהורה

אביטל בת שרית

תהי נשמתה צרורה בצרור החיים

ולעילוי נשמת כל הרוגים והטבוחים הי"ד

ולרפואת כל הפצועים בתוך שאר חולי ישראל

ולהשבת כל השבויים מהרה בריאים ושלמים

יעקב דה הז 8/7 רמות א' ירושלים

02 – 5715091

פרשת לך לך "אשר בחרת באברם"

בפירוש רבינו בחיי זצ"ל לפרשת נח (פרק יא פסו' כח) מעורר הרב זצ"ל, שמין הראוי היה שיודיענו הי"ת תחילה את מעלתו של אברהם אבינו, לספר על הנהגותיו ועל מידותיו, רק אחר כך לספר על הציווי של הי"ת אל אברם: לך לך מארצך: "כי איך יתכן להיות דיבור ה' יתברך לאדם, ולא הודיענו תחילה מי הוא, שהרי בנח לא בא אליו הדיבור ויאמר אלהים לנח, עד שהודיענו תחילה מידותיו שהיה איש צדיק תמים".

מתרץ הרב זצ"ל, שגדולת אברהם אבינו אכן רמוזה בדברי הפסוק בסוף פרשת נח (פרק יא פסו' כח): "וימת הרץ על פני תרח אביו בארץ מולדתו באור כשדים". היה זה בעת שנזרק אברהם אל כבשן האש באור כשדים על אמונתו בהי"ת, שעל זה אכן ראוי שיהיה דיבור השכינה מדבר עמו, [וכן מביא רש"י בסוף פרשת נח שם בשם מדרש אגדה, שקבל תרח על אברם בנו לפני נמרוד על שכתת את צלמיו, והשליכו לכבשן האש] עיי"ש.

ההבדל בין נח לאברהם

ועדיין צריך ביאור, מדוע על נח התורה כותבת במפורש שהוא היה איש צדיק ותמים, ושהוא התהלך את האלוקים, ואילו על אברהם התורה לא מספרת במפורש מי הוא היה, שכבר בגיל שלוש הוא החל לשוטט בדעתו ולחפש אחר בעל הבירה, על כך שבתחילת דרכו הוא עמד איתן מול כל העולם, שהוא נכלא על ידי נמרוד עשר שנים, ולאחר מכן נזרק לתוך כבשן האש בעבור אמונתו בה', למה כל זה נכתב רק ברמוז?

המפגש הראשון שלנו עם אברהם כדמות, הוא כאן בציווי של לך לך מארצך וממולדתך", בפרשת נח (פרק יא פסו' כו) אכן שמענו על הולדת אברהם לתרח אביו, גם קראנו שם (פסו' לא) שתרח יצא עם אברהם לוט ושרי מאור כשדים ללכת ארצה כנען, אבל בכל מה שנוגע לסיפור ההתקרבות של אברהם אבינו אל הי"ת ומה שעבר בשל כך, כל זה לא סופר בתורה ?

כעין זה שואל הרמב"ן זצ"ל : "והנה זאת הפרשה לא בארה כל העניין, כי מה טעם שיאמר לו הקב"ה עזוב ארצך והטיבה עמך טובה שלא היתה כמוהו בעולם, מבלי שיקדים שהיה אברהם עובד אלוהים, או צדיק תמים, או שיאמר טעם לעזיבת הארץ" ?

מדוע כרת ה' ברית עם אברהם קודם שמצא את לבבו נאמן

בספר נחמיה (פרק ט פסו' ז-ח) אומר הנביא : "אתה הוא ה' האלוהים, אשר בחרת באברם והוצאתו מאור כשדים, ושמת שמו אברהם, ומצאת את לבבו נאמן לפניך, וכרות עמו הברית, לתת את ארץ הכנעני, החתי, האמרי והפרזי, והיבوسی, והגרגשי, לתת לזרעו, ותקם את דבריך כי צדיק אתה".

על פניו נראה שהסדר בפסוק צריך הפוך, קודם היה צריך לכתוב : "אתה הוא ה' האלוהים אשר מצאת את לבבו של אברהם נאמן לפניך", ורק אחר כך לכתוב : "והוצאתו מאור כשדים ושמת שמו אברהם", שכן המסירות נפש של אברהם אבינו להיזרק לתוך כבשן האש למען כבוד ה', בזה הראה אברהם את נאמנותו השלימה להי"ת, לכן זכה לנס של ההצלה ?

אברהם אבינו תכלית הבריאה

בספר בראשית (פרק ב פסו' ד) אומרת התורה : "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם". ובמדרש רבה (פרשה יב סימן ט) : "אמר

רבי יהושע בן קרחה בהבראם באברהם בזכותו של אברהם",
[לשון הזוהר הקדוש בפרשת לך לך [דף פו עמוד ב] איתא
"באברהם מתקיים עלמא".]

כבר מששת ימי בראשית קבע הקב"ה שאחר עשרים דור,
יבוא לעולם אברהם אבינו, ממנו תתחיל השלשלת של האומה
שלימים תיקרא עם ישראל, שהם תכלית הבריאה, כדברי רבי
יהודה בר שלום במדרש תנחומא פרשת בראשית (סי' ג): "בזכות
ישראל נברא העולם, מקדם ברא אלוהים אין כתיב כאן,
ומתחילה אין כתיב כאן, אלא בראשית, מהו בראשית, אלו
ישראל שנקראו ראשית, שנאמר "קדש ישראל לה' ראשית
תבואתה".

אברהם אבינו האדם הגדול בענקים

**"ושם חברון לפנים קרית ארבע האדם הגדול בענקים הוא
והארץ שקטה ממלחמה".**
(יהושע פרק יד פס' טו)

במדרש בראשית רבה (פרשה יד אות ו) מפרש רבי לוי את
דברי יהושע בן נון: "האדם הגדול בענקים", שהכוונה היא
לאברהם אבינו.

ולמה קורא אותו גדול ?

שהיה ראוי להיבראות קודם לאדם הראשון, אלא אמר הקדוש
ברוך הוא, שמא יקלקל ואין מי שיבוא לתקן תחתיו, אלא הרי אני
בורא את האדם תחלה, שאם יקלקל יבוא אברהם ויתקן תחתיו.

על ידי האכילה מעץ הדעת נכנסה באדם הראשון כפירה

במסכת סנהדרין (לח:): אומר רב: "אדם הראשון מין היה,
שנאמר ויקרא ה' אלהים אל האדם, ויאמר לו איכה אן נטה לבך".

ואכן צריך ביאור, באיזו נקודה באה לידי ביטוי הבחינה של הכפירה אצל אדם הראשון?

בספרי רבותינו מובא, שעיקר הנקודה של הכפירה אצל אדם הראשון, היתה בכך שהעולם היה קדמון, שהקדוש ברוך הוא לא בראו יש מאין, רוח שטות זו נכנסה בו על ידי הנחש, והיא הזוהמה שהטיל הנחש בו ובחווה.

כחלק מההשתדלות של הנחש לפתות את חווה לאכול מעץ הדעת, הוא מספר לה שהסיבה האמתית שהקדוש ברוך הוא אסר עליהם לאכול מעץ הדעת היא, כי מן העץ הזה אכל וברא את העולם, העולם לא היה אין מוחלט, אלא היה כאן עץ, וממנו אכל וברא את העולם.

גם אתם, המשיך הנחש בדברי ההסתה, אם תאכלו מעץ הזה : "והייתם כאלוהים יודעי טוב ורע". גם אתם תהיו חכמים כמותו ותוכלו לברוא עולמות, לכן אסר עליכם לאכול מעץ זה, כי אין בעל אומנות מתקנא אלא בבן אומנותו.

חווה בתמימותה האמינה לנחש, שאכן זו הסיבה שבגינה נאסר עליהם לאכול מעץ הדעת, היא האמינה בטענה הכפרנית הזו של הנחש שהעולם נברא יש מיש ולא יש מאין.

ואכן, כאשר הוכיח הי"ת את האשה על שפיתתה את בעלה לאכול מעץ הדעת, השיבה האשה : "הנחש השיאני ואכל" המילה "שיאני" הן אותיות "יש אין", היינו שהנחש פיתה אותה בכך שהכניס בה הרהורי כפירה באמונה של יש מאין.

בזוהר הקדוש פרשת בהר מבואר, שאברהם אבינו נזרק לתוך כבשן האש כדי לטהר את עצמו מהפגם שדבק בו מתרח אביו שהיה עובד עבודה זרה, כמו שכתוב בספר דברים (פרק יב פסו' ג)

: "ואשריהם תשרפון באש". כן איתא במדרש תהילים (מזמור יח) על הפסוק: "האל תמים דרכו" זה אברהם, שנאמר: "התהלך לפני והיה תמים". אמרת ה' צרופה. שצרפו הקב"ה בעשר ניסיונות. ואלו הן כשירד לתוך כבשן האש עיי"ש.

המהר"ל בספר נצח ישראל שם כותב, שאברהם אבינו לא נבחר על ידי הי"ת בגלל הגבורה שגילה כאשר זרק את עצמו לכבשן האש בעבור האמונה בו יתברך, גם לא בגלל העובדה שהוא ישב במאסר עשר שנים בשל כך, אברהם הוכן כבר בתחילת היצירה לייעוד זה, בלא שום קשר למה שעשה, אדרבא העובדה שהוא הושלך לתוך כבשן האש היא תוצאה ישירה של בחירתו להיות הראש לשלשלת של כלל ישראל, לכן לדעת חז"ל סיבב הי"ת שהוא יושלך לתוך כבשן האש, כדי לצרף אותו ולהכין אותו לייעודו.

מטעם זה לא סיפרה התורה על מעשיו ומעלותיו של אברהם אבינו, כדי שלא נטעה לומר שהם היו הסיבות לבחירתו של אברהם, אלא: "אתה הוא ה' האלהים אשר בחרת באברם". ומתי? עוד בששת ימי בראשית! הרבה לפני שנתקיימו דברי הנביא: "מצאת את לבבו נאמן לפניך".

אברהם קנין אחד

במסכת אבות (פרק ו משנה י) שנינו: "חמשה קניינים קנה הקדוש ברוך הוא בעולמו ואלו הן, תורה קנין אחד, שמים וארץ קנין אחד, אברהם קנין אחד, ישראל קנין אחד, בית המקדש קנין אחד, תורה קנין אחד".

וצריך להבין את השייכות של המושג קנין לגבי הקב"ה, הלא הוא יצר וברא את הכל, וממלא הכל שלו, כדברי דוד המלך בספר תהלים (פרק כד פסוק א): "לה' הארץ ומלואה תבל וישבי בה"?

בספר דרך חיים על מסכת אבות מסביר המהר"ל זצ"ל שהמונח "קנין" ביחס לקדוש ברוך הוא, הוא אינו במובן של החלת בעלות על הדבר, אלא מילה ביטוי לרצונו, חמשת הדברים המוזכרים במשנה, הם דברים שהחליט עליהם הקב"ה כבר בתחילת הבריאה שיהיו.

הביאור בזה הוא, שכיון שהי"ת ברא את העולם והוא חפץ בקיומו, ממלא היה חייב להוריד לעולם את התורה שהיא הקיום של העולם, כדברי הנביא ירמיהו (פרק לג פסוק כה): "כה אמר ה' אם לא בריתי יומם ולילה, חוקות שמים וארץ לא שמתיו", ובמסכת פסחים (סח:): דרש רבי אלעזר את הפסוק הזה על התורה: "אילמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ".

ועדיין לא די בתורה אם לא יהיה מי שיקבל אותה, אם לא יהיה מי שילמד אותה, לכן חייב את כלל ישראל, שיקבלו את התורה וילמדו ויקיימו אותה, וכלל ישראל התחיל מאברהם אבינו.

ה' צדיק יבחן

בספר תהלים (פרק יא פסוק ה) אומר דוד המלך עליו השלום: "ה' צדיק יבחן, ורשע ואהב חמס שנאה נפשו".

במדרש בראשית רבה (פרשה לב, אות ג') איתא: "אמר רבי יונתן, היוצר הזה אינו בודק קנקנים מרועעים, שאינו מספיק לקוש עליהם אחת עד שהוא שוברם, ומי הוא בודק בקנקנים יפים, אפילו מקיש עליהם כמה פעמים אינם נשברים, כך אין הקדוש ברוך הוא מנסה את הרשעים אלא את הצדיקים, שנאמר: ה' צדיק יבחן, וכתוב: והאלהים נסה את אברהם, אמר רבי יוסי בן חנינה הפשתני הזה בשעה שהוא יודע שהפשתן שלו יפה, כל שהוא כותשה היא משתבחת, וכל זמן שהוא מקיש עליה היא משתמנת, ובשעה

שהוא יודע שהפשתן שלו רעה, אינו מספיק לקוש עליה אחת עד שהיא פוקעת, כך אין הקדוש ברוך הוא מנסה את הרשעים אלא את הצדיקים, שנאמר: ה' צדיק יבחן, אמר רבי אלעזר משל לבעל הבית שהיה לו שתי פרות אחת כחה יפה ואחת כחה רע, על מי הוא נותן את העל לא על זאת שכחה יפה, כך הקדוש ברוך הוא מנסה את הצדיקים, שנאמר: ה' צדיק יבחן, ה' צדיק יבחן זה נח, שנאמר: ויאמר ה' לנח. כי אתך ראיתי צדיק לפני".

וצריך ביאור הלא ביארנו שהקדוש ברוך הוא בחר באברהם אבינו כבר מששת ימי בראשית, אם כן למה היה צריך הי"ת לבדוק אותו ?

הניסיונות של אברהם אבינו השרישו ביוצאי חלציו מסירות נפש על דבר ה'

במסכת אבות (פרק ב משנה ב) אומרת המשנה: "עשרה דורות מנח ועד אברהם..." בהמשך (משנה ג) אומרת המשנה: "עשרה ניסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום ועמד בכולם" עיי"ש.

ולכאורה יש לעמוד על השינוי בדברי התנא, שבמשנה הראשונה נכתב שמו של אברהם בלא התואר אבינו, ובמשנה הברה העוסקת בעשרה ניסיונות שנתנסה בהם אברהם מצמיד התנא לשמו של אברהם את התואר אבינו ?

בספר רוח חיים כותב הגר"ח מוולוז'ין זצ"ל: "כי כמה מדות שהצדיק טרח ויגע להשיגם. לבניו אחריו המה כטבע מוטבע. ובקצת יגיעה יגיעו לזה. כמו שנראה בחוש שרבים מעמי ארץ מהיהודים מוסרים את עצמם על קידוש השם. והוא מוטבע בנו מאבינו אברהם שמסר נפשו לאור כשדים על אמונתו. וכן כל העשרה ניסיונות היו להישיר הדרך לפנינו. וכן ההתעוררות לאדם

פתאום לילך לארץ הקודש הוא מנסיון "לך לך". וקבלת כל דעבדין משמיא לטב מניסיון הרעב שלא הרהר אחר מדות השם יתברך וזה שאמר הכתוב כי שבע יפול צדיק וקם. ורשע יפול באחת פירוש כי הצדיק אף אם יפול לא יחשוב מאומה כי נופל הוא כי אם הוא קם ועומד על עמדו. ובאחת יפול הרשע. כי למפלה יחשב ולא יחשוב זאת לתקומה להיטיבו באחריתו" עכ"ל.

מרגע שעמד אברהם אבינו בעשרה ניסיונות, הפכו כל אותם תכונות ומעלות להיות חלק בלתי נפרד ממנו, [כמו שאמר הי"ת לאברהם אבינו אחר מעשה העקידה : עתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה", ודאי ידע הי"ת שאברהם הוא ירא ה' גם לולי הניסיון, אלא שאחר הניסיון הפכה היראת שמים להיות טבועה באברהם אבינו וחלק בלתי נפרד ממנו], מאברהם אבינו הושרשו כל אותם כוחות ומעלות גם בכלל ישראל יוצאי חלציו, כדברי שלמה המלך בספר משלי (פרק כ פסו' ז) : "מתהלך בתומו צדיק אשרי בניו אחריו", [עיי' בפירוש עין יוסף לשיר השירים רבה (פרשה ד אות כד) ד"ה שרה ירדה שהאב כשמושך הקדושה גורם לזרעו שיוכלו בקל להתדבק במדה ההיא, לפי שכבר פתחו האבות פתח ... שלעולם על פי רוב טבע הבן והאב שווים הן בענייני הגוף והן במעלת הנפש וחסרונה], מעלות אלה נועדו לסייע בידנו העם הנבחר, לממש את יעודינו שהוא תכלית הבריאה וקיומה, שמירת התורה וקיום מצוותיה.

